

„Prosím vás, puste mě, na mou starou přišly porodní bolesti, tak musím volat doktora!“

„Pro ženu a dítě všechno!“ řekl galantní Američan s viržinkem v ústech a s něhou v očích. „Znáte číslo?“

„Vidíte, neznám! Sem tak popletenej...“

„Take it easy! Já mám už šest dětí! Hledejte číslo, já vám zatím budu hlídat automat.“

Našel v seznamu číslo, poděkoval otci šesti dětí a volal paní Stoneovou.

„Tady je Novák, vy mě neznáte, ale to nevadí. Dnes v poledne byl u vás jeden český doktor, von je teď u mne, já myslím, že je to s ním moc špatný, blouzní, musí hned do nemocnice! Dali ste mu šek, ale von z něho má kus cáru, a já nemám žádný prachy. Jenže von má nějakou náramně bohatou snoubenku. Vy prej ji znáte, mluvili ste prej spolu v ní. Můžete mi říct její telefonní číslo nebo aspoň méno a adresu?“

„To je hrozné, co říkáte! Věřte mi, mně bylo hned podezřelé...“

„Prosím vás, paní Stoneová, já vás někdy pozvu na pivo a tam si všecičko povíme, ale teď honem méno tej ženskej!“

„Nemluvila jsem s ním o žádné ženě! Já... já s ním v náznacích mluvila o smrti.“

„Vo čem?“

„O smrti... ale jen tak zdaleka...“

Pustil sluchátko z ruky. Chvilí stál jako solný sloup. A v malé prostoře telefonní kabiny štěbetal do prázdna ženský hlas. Vyšel z budky a otřel si zpcené čelo.

„Zastihl jste doktora?“ ptal se s účastí otec šesti dětí.

Ale Novák šel kolem něho nevšímavě jako uražený člověk, naslouchající jen hlasům v sobě.

Vracel se domů ulicí chudoby, kde tančil ledový vítr a kde žlutá světla stála stydlivě na hanbě podél kostrbatého pobřeží tmy. Vše kolem dokola, ta slizká, studená temnota s kostrami činžáků a barabizen, zápach výčepů, smích výrostků, jemuž odpovídá dívčí výskot, pláč nemluvnat, jemuž odpovídá kletba utýrané matky — to je jeho hrdá domovina. Vzhlížel z ní vždy nedůvěřivě nad šňůry rozplizlých světel za hranici

svého života, kde je prý víc jasu, víc volnosti, víc vzduchu a prostoru. Nikdy netoužil po úniku, byl zde spokojen. Rozuměl zármutku opilých dělníků, říkadlům karbaníků, klábosivé zlosti majitelů nevýnosných živností, hrám dětí, stárnoucích v ulicích. Byl ženat s tímto osiřelým světem vystěhovalců, měl je rád nemluvnou, zakaboněnou láskou. A pokorně čekal. Čekal na posla moudrosti vyšší, než jakou shledává v novinách a knihách. Čekal na příchod bratra Chudoby. Věřil, že přijde a řekne „budiž světlo!“ a že se v té chvíli rozsvítí mlhy nad světem zbloudilých hledačů pokladů.

Ten posel se opravdu dostavil. Ale Václavu Novákovi, jak vše nasvědčuje, nebude dopřáno jiné cti, než aby uštvanému kurýru dosloužil k smrti. Posel nevyřkl hledanou poučku ani zaklínadlo. Vyslovil hádanku.

KAPITOLA DEVÁTÁ

PANÍ CARSON WOOLFOVÁ dostala počátkem května pozvání od profesora Wilsona na cocktail party. Rozvažovala, má-li jít, či ne. Dr. Wilson byl spolužák jejího nebožtíka muže a jeho lékař. Kdysi se obě rodiny navštěvovaly téměř denně. Ale na začátku války se přestěhovali Wilsonovi do Kalifornie a vrátili se do New Yorku teprve nedávno. Nehlásili se. O jejich návratu se paní Carson dověděla od jiných. V pozvání se sice profesor omlouval, že tak dlouho nedal o sobě vědět pro naléhavé starosti — universita, byt, nemoc v rodině —, ale paní Carson si nicméně nebyla jista, nemá-li být poněkud uražena. Na druhé straně setkání po dlouhé době se starými přáteli má v sobě vždy trochu vzruchu, a koneckonců nelze pořád sedět doma. S kým se u Wilsonů může setkat? Přemýšlela, odhadovala, ale neobjevila ani jedno jméno, které by ji bylo odradilo. Šla tedy.

Paní Wilsonová ji objala, políbila na obě tváře a skoro zavzlykala, dojatě šeptajíc: „It's good to see you again.“ A profesor po ní vztáhl otcovsky obě paže a pohled na podivně něžný sklon jeho hlavy uvrhl návštěvnici do jakési sladko-

bolné rozcitlivělosti, kterou se snažila zakrýt smíchem a hlučnými slovy.

Manželé Wilsonovi se od ní už nehnují. Provázejí ji všemi pokoji, jež kdysi byly napěchovány hosty, stolky, kouřem, lahvemi a skleničkami, dávali okázale najevo všem přítomným, že tato dáma patří k rodině. Byla usmířena. Našla tu mnoho známých tváří a při představování cizích hostů zvedla několikrát zvědavě oči, slyšíc proslulé jméno. Sešla se zde nad sklenkami věda s průmyslem, umění s technikou a bohatství s politikou. Nudila se méně než obvykle, snad proto, že víc pila, a snad také proto, že se setkala s mnoha a mnoha takovými pohledy, jaké vždy ženě lichotí. Ale náhle jí škublo nepříjemné překvapení: spatřila tvář profesora Julia Wagnera. Mířil přímo k ní.

Neměla ani dostatek času uvážít, jakého druhu nebezpečí se k ní blíží. Na jedno ji šeptem ještě včas upozornila paní Wilsonová: „Nepetejte se ho na syna, je dosud v ústavu!“ Leč to nebylo to hlavní.

Také profesor Wagner byl poněkud rozpačitý.

„Bože, já vás věky neviděl!“

Hned se na cosi upamatovala. A mírná vlna zlosti jí zbarvila skráně. Nepřál si přece, aby chom se setkali, dokud on bude u mne bydlet!

Říkali si navzájem věty bez obsahu a zasypávali se otázkami, které je za mák nezajímaly. Paní Carson upřela oči na telefon. Poprvé v životě tento nepatrný předmět, stejně všední jako klika u dveří, vyvolal v ní neklidný údiv. Patrně tam, kde on teď bydlí, je také telefon. Snad právě sedí dva kroky od aparátu, a přece ho paní Carson nemůže zavolat. Nezná číslo. Léta by mohla sedět u aparátu, vytáčet nejrůznější čísla a zkoušet nalézt jeho hlas... On také tehdy volal někoho, koho ona nikdy, nikdy nemůže zavolat, protože nezná číslo! Nějaké mizerné číslo!

Upřeně pohlédla na profesora Wagnera. V jeho očích se krčila obava.

„Zima byla letos odporná.“

„A teď už je zas horko.“

„Věřte mi, že nenávidím New York jen a jen pro jeho počasí.“

„Profesore, já se vás chci na něco zeptat.“
Obavu smylo prudké zamžikání a pak již těkavý strach v jeho očích byl zcela patrný.

„Vy jste ke mně jednou poslal jakéhosi lékaře. Marek se jmenoval a pocházel z Československa.“

„Ano, byl to můj bývalý žák. Co se s ním stalo?“

„Na to se chci právě zeptat vás! Rozstonal se u mne, pečovala jsem o něho, poněvadž vy jste ho doporučil, a jednoho krásného dne se sebral a odešel ode mne. Ani se nerozloučil, jen hloupý dopis mi zanechal!“

Strach profesora Wagnera povolil.

„Víte, milá Carson, on doktor Marek je veliký podivín. My dva...“

Teď nanovo leknutí zamávalo křídly.

„Nevypravoval vám nikdy o mně?“

„Ani slovem se o vás nezmínil!“

Do rozmluvy zasáhl profesor Wilson.

„Prosím vás, snad nemluvíte o mém starém příteli? Vy jste znali doktora Marka? Toho s tím nemožným prvním jménem? Byl hubený, ohnutý, plachý, mluvil mizerně anglicky... toho? Tak ten nedávno zemřel!“

Profesor Wagner zrudl a paní Carson zesinala. Pohlédla znovu na telefon a cítila, že se o ní pokouší mdloba. Posadila se. Přimhouřila oči, sáhla po pudřence a zrcátku a zeptala se lámaným hlasem, který spíše svědčil o únavě než o bezdechém rozčilení:

„Zemřel? A nač?“

„Já bezpečně nevím. Nebyl to zdravý člověk. Zemřel v nějakém příšerném brlohu. Ale měl peníze. Dostával stipendium. On se trochu asi pomátl. Krátce před smrtí se setkal s Elizabeth Stoneovou, chtěl na ní cosi a uvedl mě jako referenci. Elizabeth mi pak vyprávěla, že k ní přišel v horečce, že mluvil nadobro z cesty a že se pokládal za posla božího, majícího vyzkoumat, zda je lidstvo hodno skutečného miru. My dva se poznali v Kalifornii. Přilnul ke mně a já si ho vážil. Vy jste ho znal už z Evropy, kolego?“

„Ovšem. Jsem velmi, ale velmi překvapen a dojat! Prosím vás, nevíte, jakého byl vlastně politického přesvědčení?“

„A to mě opravdu nezajímalo! Někteří kolegové se domnívají, že je jeho smrt katastrofou pro naši vědu. Já vím jen tolik, že byl na nejlepší cestě, jak objevit léčení vysokého krevního tlaku.“

Kolem hostitele se utvořil hlouček. Kdosi z něho volal do druhé místnosti:

„Harry, pojď sem, tady možná vyslechneš jedinečnou historku pro film.“

Neviditelný Harry odpovídal:

„Jde-li o nacisty nebo o válku, nemáme zájem!“

„Ne, jde o objevitele lékaře, který se pokládal za božího posla a zemřel.“

„No, náboženské náměty táhnou, tak to si půjdu vyslechnout.“

Nějaký funící ryšavec se zeptal:

„Copak vysoký krevní tlak nelze vyléčit? Můj doktor mi tvrdí, že ano, a dává si jaksepatří platit!“

„Neboj se, Steve, tvůj případ není tak strašný, ale na následky vysokého krevního tlaku umírá jen v USA víc pacientů než na tuberkulózu a rakovinu dohromady. My víme, kde sídlí podstata vysokého krevního tlaku, víme, že u pacienta drobné tepny po celém těle, zejména v ledvinách, jsou neustále staženy. Ale nevíme, co je příčinou. Dr. Marek mi lecco svěřil a lecco ukázal při experimentech. Já věřím, že našel příčinu a našel látku, která tento chorobný stav odstraňuje. Bohužel, nemohl jsem ho přimět, aby některé své objevy hned publikoval. Z jeho poznámek, které zanechal a které jsou ještě ke všemu psány česky, nezmoudříme. Neměl čas práci dopsat. Měl strašlivou smůlu a byl veliký nešika: nenašel ani kloudný byt, kde by byl mohl klidně pracovat. To mi také říkala Elizabeth Stoneová. Přemlouval jsem ho, aby zůstal v Kalifornii, ale on chtěl stůj co stůj do New Yorku. Myslím, že zde měl nějakou lásku.“

„Aby do toho hrom!“ zafuněl ryšavec. „Já bych mu byl sehnal okamžitě byt, kdybych byl věděl, že může vykurýrovat můj vysoký krevní tlak!“

Hlouček se rozptýloval. Jinde vyprávěli zajímavější historky a pak přicházeli noví a noví hosté.

410 „Tak co tomu říkáte, profesore Wagnere?“ zeptala se po-

malu a jakoby vyčítavě paní Carson. Profesor vzhlédl a spatřil na její tváři slzu.

„Byl to... Inu, já myslím, že tam je mu lépe.“

„Hm, říkáte to tak nějak nepřesvědčivě. Jako by vám bylo lépe zde, protože on je tam!“

„Ale Carson, co se to s vámi děje?“

Již od něho odcházela. Našel ji až po chvíli. Seděla sama u malého stolku, hleděla do prázdna a v pravidelných intervalech bušila tlumeně pěsti do desky. Slyšel, jak k sobě polohlasně mluví:

„Kdybych jen věděla, komu tenkrát telefonoval! Kdybych aspoň to se někdy mohla dovědět!“